

Johanna Niskanen

ONNELLISESTI
omillani

Elämää
parisuhdenormin
ulkopuolella

MINERVA

Onnellisesti omillani

Johanna Niskanen

ONNEL
LISESTI
omillani

Elämää
parisuhdenormin
ulkopuolella

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

www.minervakustannus.fi

© Johanna Niskanen ja Minerva Kustannus, 2024
Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kansi: Tilla Larkiala/Taittopalvelu Yliveto Oy
Ulkoasu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-989-3

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Johdanto	7
1 Minkä lapsena oppii	12
2 Sanaton ja näkymätön	29
3 Miksi?	53
4 Vitun neitsyys	77
5 Pettymys	105
6 Yksinäisyys ja suru	127
7 Rakkaus	153
8 Vapaus	182
9 Onnellinen	203
Lopuksi	235
Kiitokset	245
Lähteet	247
Lähdeviitteet	252

Johdanto

Kuka tällaisen haluaisi? Minua hävettää, että olen iässä 23 edelleen täysin koskematon. Minussa täytyy olla jotain vikaa, muutenhan asia olisi toisin.

On katkeransuloista kuulla, miten osa ystäväistäni solmii sitoutuneita parisuhteita ja alkaa harkita tai yrittää lasten saamista. Minun tilanteeni vain on ja pysyy. Ei kehtään, ei mitään. Pelottaa oikeasti, ettei se koskaan muutu. Että olen yhä yksin vielä kahden, viiden, seitsemän tai kymmenen vuoden päästä, ettei yhtikäs mikään muutu ja sitten on jo liian myöhäistä. En halua olla kolmekymppinen suudelllessani ensimmäistä kertaa. Tuntuu, että näissä jutuissa on parasta ennen -päivä ja että minä olen hiljalleen ylittämässä sen.

Näin kirjoitin päiväkirjaani marraskuussa vuonna 2013. Muistan, miten tuskastunut ja surullinen olin puikiessani suurimman pelkoni sanoiksi. Olin 23-vuotias ja

pelkäsin kuollakseni, etten rakastuisi ja saisi normaaleja parisuhdekokemuksia ennen kuin olisin kolmekymppinen. Tätä kirjaa kirjoittaessani pahin on jo tapahtunut: olen yli 30-vuotias, enkä ole tähänkään päivään mennessä suudellut, seurustellut tai harrastanut seksiä kenenkään kanssa.

Yllättävää kyllä, maailma ei romahtanut 30-vuotissyntymäpäiväni koittaessa. Aurinko ei sammunutkaan. Mikä uskomattominta, minä voin hyvin, jopa paremmin kuin koskaan. Silti tie tähän pisteeseen ei ole ollut pelkästään helppo ja hauska. Kaikki valmiit reitit, joita kulttuurimme tarjoaa naisille, tähtäävät parisuhteeseen ja äitiyteen. Sen sijaan ilman parisuhdetta elävän naisen taipaleelle ei anneta valmiita kartoja, vaan oman polkunsa joutuu raivaamaan itse.

Kunpa olisin nuorena tiennyt, että pelkäsin tätä kohtaloa turhaan. Olisipa joku kertonut tarinoita naisista, joiden elämä on ollut hyvää ja tavallista ilman parisuhdekokemuksia. Minulle olisi ollut tarpeen kuulla nuorempana, että kenenkään onnistumista, kelvollisuutta ja ihmisarvoa ei mitata seurustelulla, suutelulla ja panemisen määrällä. Ei edes perheen perustamisella.

Tämä kirja on syntynyt halusta puhua ääneen. Kirjoitin oman tarinani kansien väliin, koska olisin itse etenkin nuorena aikuisena kaivannut kipeästi jotain, mihin tarttua. Olisin tarvinnut edes yhden esimerkin ihmisestä,

joka oli kuin minä: aikuisena koskematon ja kokematon yhteiskunnassa, jossa tyttöjen pääasialliseksi tavoitteeksi edelleen ajatellaan unelmien puolison löytäminen ja täyttymyksen kokeminen jonkun valitsemana rakastettuna, rakastajana, vaimona ja äitinä. Minä kirjoitin tämän kirjan, jotta muiden samassa tilanteessa olevien ei tarvitsisi jäädä yhtä yksin eikä tuntee oloaan niin poikkeaviksi ja viallisiksi kuin minä olen etenkin nuorempana tuntenut.

Joten 23-vuotias minäni, anna anteeksi. Sen lisäksi, että olen pahin painajaisesi, aion paljastaa toteutuneen kauhukuvasi maailmalle.

Tämä kirja kertoo parisuhteettomana elämisestä omien kokemusteni pohjalta. Yhdistän henkilökohtaisiin kokemuksiini tutkittua tietoa sekä laajempaa yhteiskuntakriittistä näkökulmaa. Haluan kertomallani häivyttää hiljaisuutta ja häpeää tahattomasti ilman parisuhdetta jäämisen ympäriltä sekä tarjota esimerkin yhdestä hyvin tavallisesta yli 30-vuotiaasta aikuisesta, joka on olemassa ja onnellinen huolimatta sopimattomuudestaan vallitseviin parisuhdenormeihin.

Kielessämme ei ole hyviä sanoja kuvaamaan parisuhteettomia ihmisiä. On ongelmallista määritellä elämäntilanne jonkin asian puuttumisen kautta, mutta neutraalit sanat loistavat ainakin toistaiseksi poissaolollaan. Sinkku-termistä en henkilökohtaisesti pidä sen sisältämien vahvojen mielikuvien vuoksi (puhun tästä lisää

luvussa 2), mutta en ole onnistunut täysin välttämään sen käyttöä. Suurimmaksi osaksi käytän tekstissä sanoja parisuhteeton, ilman parisuhdetta tai parisuhteen ulkopuolella elävä, omillaan elävä, puolisolton ja tahattomasti parisuhteeton. Toisinaan puhun myös yksin eläjistä. Silloin, kun puhun tekstissä yleisellä tasolla parisuhteesta, siihen sisältyvät mielessäni kaikki romanttisen rakkaussuhteen variaatiot. Niistä yhteiskunnassamme eniten esillä on edelleen pääasiassa heteronormatiivinen yksiavioinen avio- tai avoliitto. Edellä mainitut ovat myös ne romanttisen rakkauden muodot, joihin ympäröivät rakenteet vahvimmin ohjaavat, ja joille on myönnetty yhteiskunnassamme suurimmat edut ja oikeudet. Puhun kirjassa luettavuuden ja selkeyden vuoksi miehistä ja naisista, sillä pariutumiseen ja romanttiseen rakkauteen liittyvät odotukset kohdistuvat sukupuoliin erilaisina. Tiedostan kuitenkin sukupuolten laajemman moninaisuuden.

Tulen kirjassani käsittelemään muun muassa sitä, millä yhteiskunnan parisuhdekeskeisyys näyttää ulkopuolelle jäävän naisen silmin – paikoin kriittisestikin. Se ei silti tarkoita, että pitäisin parisuhdetta tai sen moninaisia muotoja huonoina asioina. Päinvastoin uskon toimivan ja terveen romanttisen rakkauden olevan voimavara hyvinvoinnille, ja haluaisin itsekin löytää sellaisen elämäni vielä joskus. Parisuhdekeskeisyys ja ydinperheideaali

eivät kuitenkaan ole ongelmattomia ilmiöitä. Ne ovat rakenteita: ihmisten elämää ohjaavia arvoja (arvokkaina ja tavoiteltavina pidettyjä asioita) ja normeja (sisäistettyjä tai ääneen lausuttuja sääntöjä, tapoja ja odotuksia), jotka jättävät osan ihmisistä normaalina pidetyn ulkopuolelle. Näitä raameja on helppo olla ajattelemta, jos oma elämä kulkee niiden mukaan. Ne hoksaa herkemmin, jos annettuuihin muotteihin ei sovi. Kuitenkin, kun rakenteet keran huomaa, niitä on enää vaikea olla näkemättä. Tämä kirja ei siis syyllistä pariutuneita ihmisiä pariutumises-ta tai siitä, että parisuhteessa eläminen on (toivottavasti) mukavaa ja antoisaa. Ehkä teksti kuitenkin avaa ikkunan todellisuuteen, jossa muitakin kohtaloita on. Rehellisesti sanoen olen vilpittömästi onnellinen heidän puolestaan, jotka eivät ole joutuneet käymään läpi samanlaista uskomusten purkamisen mankelia kuin minä. On ollut kovan työn takana pystyä viimein tajuamaan, että nykyinen elämäntilanteeni on hyvä, vaikka normien mukaiset parisuhdekokemukset puuttuvat.

Tahattomasta parisuhteettomuudesta tarvitaan vertaistarinoina, sillä minä tiedän, että en ole ainoa. Me emme ole yksin – olemme vain hiljaa ja erillämme. Kaikesta kokemastamme häpeästä ja erilaisuudesta huolimatta olemme olemassa ja ansaitsemme tulla näkyviksi.

Jyväskylässä 8.8.2023

1 Minkä lapsena oppii

Teen päivätyötäni alle kouluikäisten lasten parissa. Pienten ihmisten seurassa kohtaan usein pohdintoja siviilisäädystäni, mikä on sen ikäisille luontaista käytöstä. Eräänä kesänä istuin kuusivuotiaan tytön kanssa piirustuspöydän ääressä ja kävimme seuraavan keskustelun:

”Ootko sä koskaan käynyt naimisissa?” tyttö kysyi.

”En”, vastasin rauhallisesti.

”Miksi?”

”Ei ole tullut vastaan sellaista ihmistä, kenen kanssa haluaisin mennä naimisiin”, kerroin.

”Höh!” tyttö huudahti ja hymyili leveästi. ”Se on niin hauskaa!”

”Ai naimisissa oleminen?” kysyin tarkennusta.

”Niin!”

”Mikä siinä on hauskaa?” tiedustelin, sillä näin, että asia hymyilytti ja kikatutti tyttöä. Hänellä oli tästä aiheesta selvästi tietoa, josta puhuminen oli hänelle tärkeää.

”No kun sitten saa pussailla ja saa hienon sormuksen ja kaikkee! Ja on häät. Isillä ja äidilläkin oli. Siitä on otettu kuvia. Siellä saa tanssia!”

Vaikka omasta lapsuudestani on aikaa parikymmentä vuotta, jotkut asiat ovat lähes samalla tolalla kuin 1990-luvulla. Pienille lapsille on yhä selviö, että aikuisena mennään naimisiin ja perustetaan perhe. Edellä kuvailtu keskustelu ei ole suinkaan ainoa laatuaan, vaan minulta on tiedusteltu monesti kirkkaalla äänellä, onko minulla lapsia, poikaystävää tai miestä. Kun vastaan, että ei, tieto hämmentää lapsia hetken. ”Miksi ei? Sä et sitten voi pussailla!” On selvää, että en mahdu kulttuuriseen lokeroon, johon moni heistä on oppinut aikuiset naiset sijoittamaan. En ole äiti. En ole vaimo. En ole tyttöystävä. Kuten aikuiset, myös lapset yrittävät saada läheisistään selkoa tulkitsemalla heitä ymmärrettävissä olevien tuttujen raamien puitteissa. Lapset kuitenkin tyytyvät usein lyhyisiin selityksiin, eivätkä koskaan katso minua säälien. Muutamien lisäkysymysten jälkeen aihe siirtyy aina muualle ja leikit jatkuvat.

Hienointa lasten tavassa suhtautua erikoisuuteeni on heidän tiedustelujensa puhdas uteliaisuus ja ihmettely.

Ne eivät sisällä arvottamista tai ylenkatsetta eivätkä varsinkaan häpäisemistä tai hyökkäävyyttä. Olen heille ensisijaisesti aikuinen ja päiväkodin ope. Olen se, joka on vastassa aamulla, jonka syliin saa tulla, joka auttaa kura-housujen lenksut kumisaappaan kannan alle ja joka haetaan apuun, jos joku toimii ryhmässä sääntöjen vastaisesti. Lapsille on ihan sama, mitä minä siviilielämässäni olen tai en ole. Varmasti suureksi osaksi siksi, että moni heistä ajattelee minun asuvan päiväkodissa. Silti minulle on tärkeää, että en väistä heidän kysymyksiään. Niin ohikiitävän lyhyt kuin lasten kiinnostus siviilissäytyyni onkin, voin hetken ajan olla heille elävä osoitus naisesta, jolla ei ole parisuhdetta. Voin olla todiste siitä, että tällais-takin elämää on olemassa ja että tilanteessani ei ole tarvetta salailuun. En muista vastaavia esimerkkejä omasta lapsuudestani.

Synnyin vuonna 1990, joten olen elänyt lapsuuteni 2000-luvun molemmin puolin. Maailma oli etenkin teknologisilta saavutuksiltaan hyvin erilainen paikka kuin nykyisin, varsinkin pienessä savolaisessa kaupungissa, jossa kasvoin. Minun lapsuudessani kaupassa maksettiin vielä markoilla. Saimme ensimmäisen tietokoneen, kun olin seitsemänvuotias, ja internetin neljä vuotta myöhemmin. Minä elin maailmassa, jossa elokuvat katseltiin videokaseteilta pienistä televisioista, tv-kanavia oli neljä ja musiikkia kuunneltiin c-kaseteilta ja cd-levyiltä.

Puhelimet olivat kiinni seinässä, kunnes kännykät alkoivat hiljalleen yleistyä joskus alakoulupolkuni puolivälin paikkeilla. Minä sain oman Nokia 3310:n 12-vuotiaana. Saldoraja oli 20 euroa, eikä kännykässä todellakaan ollut nettiyhteyttä. Kirjasto oli Googlea yleisempi paikka tiedonhauille ainakin kymmenen ensimmäistä vuotta elämästäni.

Sellaisia sanoja kuin ”muunsukupuolinen” tai ”intersektionaalinen feminismi” ei vielä tuolloin käytetty, eikä ihmisten moninaisuus juurikaan näkynyt asuinpaikkakunnallani. Niihin aikoihin kotikaupungissani asui kantasuomalaisen väestön lisäksi vain muutamia itäeurooppalaista alkuperää olevia maahanmuuttajia. Naisten ja miesten roolit olivat ajankuvalle tyypillisen kapeat, eli mies oli aktiivinen toimija, kun taas nainen oli passiivinen, pelastettava osapuoli. Kuulin seksuaalivähemmistöistä ensimmäisen kerran, kun *Salatut elämät* -tv-sarjan Kalle paljastui homoksi. ”Normaalin” lähtökohtana oli, että ihmiset olivat tyttöjä tai poikia, jotka naisiksi ja miehiksi kasvettuaan menisivät keskenään naimisiin ja saisivat lapsia. Kun olin pieni, puhuttiin käytännössä ainoastaan miehen, vaimon ja lasten muodostamasta ydinperheestä. Eroperheitä toki oli, mutta kahden kodin systeemit olivat vielä ihmetyksen aihe. Minä olin luokallani yksi harvoista oppilaista, joiden vanhemmat olivat eronneet.

Olin lapsena pohjattoman kiinnostunut eläimistä ja dinosauruksista, leikin paljon kotimme lähimetsässä ja nautin valtavasti, kun minulle luettiin ääneen. Rakastin uppoutua satuihin ja tarinoihin. Kiikutin toistuvasti vanhemmilleni lastenkirjoja ja parkkeerasin itseni päättäväisesti heidän viereensä sohvalle. Kun he eivät jaksaneet tai ehtineet lukea minulle, kuuntelin äänisatuja c-kaseteilta. Vähän isompana mukaan tulivat piirretyt lastenelokuvat. Toisin sanoen Disney valtasi elämästäni kaistaleen, joka kasvoi samaa tahtia olohuoneen hyllyyn karttuvan videokirjaston kanssa. Piirroselokuvia sekä niistä tehtyjä kuvakirjoja tähdittivät Lumikki, Tuhkimo, Prinsessa Ruusunen ja pieni merenneito Ariel. Tarinoissa seikkailivat keskimäärin 16-vuotiaat tytöt, joista jokaisen elämä asettui raiteilleen unelmien prinssin saapuessa kuvioihin. Olen kasvanut perinteisten prinsessasatujen ja siten myös ”ja he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti” -asetelman parissa selaten ja kelaten niitä alkuun aina uudestaan ja uudestaan. Itsenäiset, miehettömät ja vahvat naishahmot olivat siihen aikaan vähissä. Jos heitä oli, he olivat tarinoiden pahiksia, kuten ilkeitä noitia tai koiranpentuja vainoavia turkisharrastajia.

Vasta myöhemmin Disneyn prinsessavalikoimaan tuli mukaan ensimmäisiä aktiivisempia naishahmoja, kuten Mulan. Muistan, miten elokuvateatterin hämärässä oli kutkuttavaa ja erilaista nähdä, että nainen saattoi pelastaa

kokonaisen valtakunnan. Joskaan se ei ollut vielä riittävä saavutus. Elokuvan lopussa palattiin nimittäin tuttuun normiin, kun Mulania seurasi kotiin rintamalta miesystävä.

Aikuisena feministinä minusta tuntuu ristiriitaiselta, miten valtavan suuri vaikutus ahmimillani Disney-elokuvilla on minuun ollut. Toisaalta niiden juonenkäänteet, nokkela huumori ja tunnerikkaat laulut ovat ruokki-neet luovuuttani. Samalla ne ovat tehneet minulle erittäin selväksi jo pienestä pitäen, ettei nainen ole tarpeeksi ennen kuin hänellä on tuleva aviomies. Ei edes, vaikka hän olisi pelastanut koko Kiinan.

Kulttuurin vahva parituumisnormi ympäröi minua myös lähipiirini aikuisten antaman mallin sekä median kautta. Edes lasten keskinäinen sosiaalinen maailma ei koskaan ollut romanssitarvoista vapaa. Minulla itselläni-kin oli viisivuotiaana vesitiivis suunnitelma mennä aikuisena naimisiin parhaan ystäväni pikkuveljen kanssa. Hän oli leikki-ikäisenä hempeilykaverini. Perhepäivähoitajamme asuivat toisiaan vastapäätä, ja tapasimme samalla leikkikentällä päivittäin. Lisäksi äitimme olivat ystäviä, joten kyläilimme toistemme luona usein. Poika juoksi nopeammin kuin kukaan muu leikkikentällä, itki kovaan ääneen, jos satutti itsensä ja otti kanssani poikien rooleja leikeissä, joissa molempien isosiskot varasivat tyttö-hahmojen osat.

Jossain kohtaa pussailimme toisiamme poskelle, halailimme ja pidimme toisiamme kädestä. Kutsuin hänen vanhempiaan appiukoksi ja appiakaksi, mikä oli aikuisien mielestä maailman suloisinta. Olimme kauan parhaita kavereita. Välillämme vallitsi pienten lasten hullaantuminen toinen toisistaan: se oli vilpitöntä toisen ihastelua, läheisyydellä hassuttelua ja sitä, että toisen kanssa oli hurjan kivaa. Koulun alun kynnyksellä en kuitenkaan enää halunnut mennä hempeilykaverini kanssa naimisiin enkä pussata häntä poskelle tai olla hänen pussattavanaan. En, vaikka vetäytymiseni selvästi harmitti kaverini äitiä. Hän muistutti vielä useamman vuoden ajan, miten olimme olleet pieninä suloisia ja miten hänestä olisi ollut mukavaa olla anoppini. Siinä vaiheessa sellaiset puheet olivat hauskoja ainoastaan menneitä muistelevan aikuisen mielestä. Minua aihe vain nolotti.

Nolous oli tunne, jonka kanssa jouduin tekemisiin vielä monta kertaa, kun lapsuuteen hiipi lisää häivähdyksiä ihastumisesta, rakkaudesta ja seurustelusta. Koulun alettua ne olivat kestopuheenaiheita luokkani tyttöjen keskuudessa.

Kaverini: "Kenestä meidän luokan pojasta sä tykkäät?"

Minä: "En mä sillä tavalla tykkää kenestäkään."

Kaverini: "Sun on pakko tykätä jostakusta! Sano nyt joku!"

Näitä keskusteluja käytiin vähän väliä ensimmäisellä ja toisella luokalla. Muistan edelleen, miten ihmetelin tykkäämisintoilua. Minua olisi kiinnostanut paljon enemmän leikkiä susia tai pyydystää ötököitä kuin ajatella jotain ihmeen ihastumisia. ”Kenestä pojusta sä tykkäät?” -keskustelu oli tylsä, mutta pakollinen osa porukkaan kuulumista. Tosin opin hyvin nopeasti, että siinä ei voinut voittaa: Jos ei vastannut, oli tylsämys ja ilonpilaaja. Jos vastasi, joutui nolatuksi. Luokallamme oli kyllä muutama poika, jotka olivat mielestäni mukavia ja hauskoja. Olimme olleet samassa kerhossa jo ennen koulun alkua. Salaa olisin halunnut olla heidän kaverinsa ja leikkiä yhdessä välitunneilla tai koulun jälkeen. Olin kuitenkin sen verran ujo, että en uskaltanut lyöttäytyä heidän seuraansa. Pakon edessä vastasin luokkani tytöille heidän nimensä tuohon *maailman jännimpään kysymykseen*, sillä muuten utelusta ja jankuttamisesta ei tullut loppua. Vastauksista seurasi aina kikatusta, naurua ja perinteistä ”Johanna tykkää Timosta ja Aatusta!” -härnäämistä, ja minua hävetti hirveästi. Lällättelin saman mallin mukaan toisille tytöille, mutta en silti tajunnut, miksi oli niin kauhean pakollista tykkätä jostakusta ”sillä tavalla”. Ei minua 7–8-vuotiaana, eikä vielä paljon myöhemminkään, kiinnostanut poikien kanssa hihittely tai pussailu (*Ällöä!*), enkä tajunnut ihastumisasioista mitään. Minä halusin olla

eläintieteilijä, laulaa keinoissa *Leijonakuningas*-eloku-
van lauluja ja pelata lautapelejä.

4.–6. luokilla osa luokkakavereistani ”alkoi olemaan”. Se oli seurustelun leikkimistä, missä toiselta kysyttiin vä-
litunnilla ”Alettaanks oleen?” ja erottiin aikavälillä, joka
ulottui seuraavasta välitunnista seuraavaan viikkoon.
Tuohon ikään mennessä ymmärsin periaatteessa, mis-
tä seurustelussa oli kysymys. Tätä kummallista kokeilu-
viritelmää sen sijaan en tajunnut. Koululaisten seuruste-
lun esiaste tuntui minusta suorastaan tyhmältä. Minun
käsitykseni rakkaudesta ja yhdessä olemisesta oli (kiitos
niiden lukemattomien Disney-tarinoiden) paljon len-
nokkaampi ja romanttisempi. En uskonut, että lapsi voi-
si edes olla ihastunut – ei ainakaan rakastunut. Rakas-
tuminenhan oli sellainen 16-vuotiaiden aikuisten juttu!
Minusta oli ihmeellistä pelleilyä ”alkaa olemaan” jonkun
kanssa, jos kyse oli jostain niin olemattomasta ja kevyes-
tä, ettei yhdessä pysytty paria tuntia tai muutamaa päi-
vää kauempaa. Se oli huijausta! Rakkaudessaahan oli kyse
suurista tunteista, ikuisesta onnesta ja yhteisestä elämäs-
tä loppuun asti. Niinhän minulle oli koko lapsuuteni ajan
saduissa ja sukulaisten häiden vihkivaloissa kerrottu.
Olin tyytyväisesti vakuuttunut, etteivät seurusteluasiat
koskeneet minua, koska olin liian nuori sellaisiin. Tämä
auvoisa varmuus mureni murrosiässä, kun oli aika astua
yläasteen armottomaan, hormonihuuruiseen maailmaan.

Ilman parisuhdetta elävän naisen taipaleelle ei anneta valmiita karttoja, vaan oman polun joutuu raivaamaan itse.

Millaista on olla yli 30-vuotias ja vielä vailla kokemuksia seurustelusta, romanttisesta fyysisestä läheisyydestä ja parisuhteesta? Yhteiskunnassa, jossa erityisesti naisten odotetaan pariutuvan ja perheellistyvän, normista poikkeaminen aiheuttaa ahdistusta ihmiselle itselleen sekä hämmennystä hänen ympäristölleen.

Parisuhteettomuus on koko ajan kasvava maailmanlaajuisen ilmiö, mutta asiasta puhutaan vielä liian vähän. Johanna Niskanen poistaa kirjassaan häpeää aran aiheen ympäriltä kertomalla avoimesti omista kokemuksistaan, tunteistaan ja tiestään kohti omannäköistä, onnellista elämää.

Johanna Niskanen on koulutukseltaan kasvatustieteen maisteri. Hän on kiinnostunut psykologiasta ja feminismistä, ja erityisesti häntä kiehtovat tarinat, jotka ovat jääneet yhteiskunnallisessa keskustelussa marginaaliin. Niskanen asuu Jyväskylässä kahden kissansa kanssa ja työskentelee varhaiskasvatuksen opettajana.

ISBN 978-952-375-989-3

9 789523 759893

minerva